

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ЕТОЛОГІЯ ТВАРИН»

*доцент кафедри
біології*

**Пархоменко Олександр
Вікторович,**

кандидат біологічних наук,
доцент

o.v.parhomenko@npu.edu.ua

I. Основна мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Етологія тварин” є поглиблення знань про різну поведінку та стратегію тварин, в зв’язку з пристосуванням до умов навколишнього середовища.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров’я людини) (Першого бакалаврського рівня вищої освіти)
BV2.2.13.
Дисципліни вибору студентів

III. Програмні результати навчання

ПРН10 - Продемонструвати глибокі знання в обраній галузі (зоологія) з циклу професійної підготовки. Оперувати біологічними термінами і поняттями.

ПРН11 - Розпізнавати тварин в природних умовах за зовнішнім виглядом та особливостями поведінки, знати їхні латинські назви, характеризувати екологічні групи тварин.

ПРН12 - Розпізнавати адаптивні можливості різних живих організмів; порівнювати адаптивні можливості організмів на різних рівнях організації; продемонструвати розуміння функціональних процесів у тваринних організмах, вміти здійснювати порівняльний аналіз.

ПРН14 - Визначати особливості циклів розвитку паразитів, симптоматику захворювань, методи лабораторної діагностики, суспільної та особистої профілактики, географічного поширення паразитів певних видів; знати способи розмноження та відтворення живих організмів.

ПРН15 - Знати будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів. Знає сучасну систему живих організмів, методологію біогеографії, систематики. Вміє застосовувати знання сучасних теоретичних основ біології для пояснення будови і функціональних особливостей організмів на різних рівнях організації живого, їх взаємодію, зв’язки, походження, класифікацію, значення, використання та поширення.

ПРН20 - Продемонструвати дослідницькі навички. Вміння роботи з вимірювальним обладнанням та технікою, лабораторним обладнанням. Професійні вміння роботи з гербаріями, колекціями живих організмів, фіксованими препаратами, мікропрепаратами.

ПРН21 - Виконувати експериментальні польові та лабораторні дослідження на основі набутих теоретичних знань. Володіє різними методами розв’язування розрахункових та експериментальних задач з біології та методикою навчання їх школярів.

IV. Короткий зміст

Змістовий модуль 1. Становлення етології як науки.

Тема 1. Історія розвитку етології. Зміст, значення, предмет і задачі дисципліни. Зв’язок етології з іншими дисциплінами. Історія розвитку та основні етапи формування знань про поведінку тварин

Змістовий модуль 2. Форми та фізіологічні механізми поведінки тварин

Тема 2. Методи, принципи і завдання вивчення поведінки тварин.

Тема 3. Поведінка гомойотермних та пойкилотермних організмів,

Тема 4. Поведінка, пов'язана з виділенням: санітарний інстинкт птахів та ссавців.

Тема 5. Пошуки та будівництво сховищ: будівництво гнізд, нір, барліг, гребель у комах, риб, птахів, ссавців.

Тема 6. Оборонна поведінка: пасивне переховування, втеча, активний опір..

Тема 7. Дослідницька поведінка та її роль в освоєнні нової території.

Тема 8. Предметна та знаряддева діяльність: використання готових природних тіл та виготовлення (обробка) предмета для цілеспрямованої поведінки у тварин.

Тема 9. Поведінка, обумовлена біологічними ритмами, хронобіологія.

Тема 10. Міграції тварин як відображення сезонних ритмів. Сезонна репродуктивна поведінка, цикли розмноження. Тема 2.10. Форми залицяння та шлюбні ритуали: рухова, зорова, звукова, хімічна сигналізація, танці, турніри самців.

Тема 11. Пасивні агрегації, активні вимушені агрегації, активні добровільні агрегації.

Тема 12. Поведінкові механізми, які регулюють чисельність та розподіл особин в колонії

Тема 13. Групова поведінка: ефект групи та ефект маси.

Тема 14. Основні умови прояву ефектів групової поведінки: ступінь інтеграції (мінімальна, максимальна, оптимальна), наявність сусідів, розташування в групі.

Тема 15. Компоненти поведінки: інстинкт, научування, розумова діяльність, їх співвідношення у тварин різних таксонів.

Тема 16. Несигнальні та сигнальні рівні адаптації: звикання, сенсibiliзація, нестійкий, стабільний, комбінаційний та абстрактно-логічний умовні зв'язки

Тема 17. Поведінка тварин в умовах антропогенного тиску.

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання дисципліни		Кафедра біології природничого факультету УДУ імені Михайла Драгоманова Пархоменко Олександр Вікторович, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології, доцент.
VI. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання дисципліни		На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЕКТС), з яких: лекційних –18 год., практичних –18 год., самостійної роботи – 54 год. Дисципліна викладається у VIII семестрі.
VII. Політика дисципліни	Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які висуваються до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.	
VIII. Правила дисципліни	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних обставин (хвороба, міжнародна та національна мобільність) навчання може відбуватися за індивідуальним графіком, погодженим із викладачем.	

IX. Основні інформаційні	1. Севериновська О. В. Етологія (основи поведінки тварин) : підручник для вищих навчальних закладів / О. В. Севериновська, О. Є. Пахомов, В. К. Рибальченко. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. – 292 с.
джерела для вивчення	2. Корж О.П. Етологія тварин: навчальний посібник: рек. МОН України як навч.посібник для студ. ВНЗ / О.П. Корж. – Суми: Університетська книга, 2011. – 235 с.
дисципліни	3. Безродный А.Г., Ткаченко А.А. Основы этологии. – Харьков, 2005. – 104с.
	4. Ігнатенко. І.А. Етологія: Навчальний посібник. – Для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6. 040102 – біологія. – Черкаси, 2009. - 96 с.
	5. Мак-Фарленд Д. Поведение животных. Психобиология, этология и эволюция. – М.: Мир. – 1988. – 520 с.
	6. Менинг О. Поведение животных. – М., 1982
	7. Линден Ю. Обезьяны, человек и язык. – М.: Мир, 1981. – 227с.
	8. Панов Е.Н. Этология – ее истоки, становление и место в исследовании поведения. – М.: Знание, 1975. – 64с.
	9. Панов Е.Н. Поведение животных и этологическая структура популяций. – М.: Наука, 1983. – 423с.
	10.Панов Е.Н. Знаки, символы, языки. – М.: Знание, 1983. – 247с.
	11.Тинберген Н. Поведение животных. – М.: «Мир», 1969. – 121 с.
	12.Хайнд Р. Поведение животных: Синтез этологии и сравнительной психологии. – М.: Мир, 1975. – 855 с.

Х. Система оцінювання	Поточний контроль: усна форма: індивідуальне опитування; письмова форма: контрольна робота; виконання індивідуальних завдань. Підсумковий контроль: залік у VIII семестрі.
------------------------------	---
